

DE NYA ÄLGFÖRVALTNINGS- OMRÅDENA

– från teori till praktik

Från och med 2015 ska älgstammen i Finland förvaltas med älgförvaltningsområden. En process som berör hela landet har inletts där de nya älgförvaltningsområdena fastställs utgående från lokala förhållanden. Hur väl älgförvaltningsområdena kommer att fungera hänger på de lokala jägarnas samarbetsförmåga och vilja att ta ansvar för älgbestånden.

fungera. Viltcentralregioner med god kännedom om lokala förhållanden kan använda informationen som inkommit från jaktvårdsföreningarna och grunna på gränserna för de nya älgförvaltningsområdena

■ ■ ■ Älgarna rör sig över mycket stora områden och storleken på deras årliga hemområden varierar på olika håll i landet. Det här vet vi tack vare de GPS-sändarförsedda älgarna. De årliga hemområdenas areal ger oss en uppfattning om hur stora områden som behövs för att sköta "våra egna" älgar. Ens "egna" älgar kan vara ett bestånd där exempelvis 70 % av individerna stannar i ett visst område under ett helt år.

Om det årliga hemområde som en älg använder är exempelvis 6 000 hektar stort, som i södra Finland, borde älgförvaltningsområdets areal vara cirka 220 000 hektar för att 70 % av älgarna ska stanna där året om. I Mellersta Finland, där storleken på älgarnas årliga hemområden rör sig kring 15 000 hektar, borde älgförvaltningsområdet vara cirka 600 000 hektar stort. I norra Finland, där älgens årliga hemområde är cirka 30 000 hektar stort borde älgförvaltningsområdet vara cirka 1 100 000 hektar stort.

Lokalkännedom när gränserna dras

Vid processen med att fastställa älgförvaltningsområdena samarbetar Finlands viltcentral, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet och alla jaktvårdsföreningar i landet. Alla samarbetsparters erfarenheter ska komma till användning vid insamlingen och bearbetningen av information. Det är viktigt att vi från första början lyssnar till åsikterna på lokal nivå.

Jaktvårdsföreningarna har gett sin syn på saken hur älgarna rör sig på deras områden och hur gränserna för förvaltningsområdena ska dras för att de ska

Hannu Huttu



Om vi inte anpassar älgstammen så den klarar vargarnas eller björnarnas predation så blir också jägarna på sikt utan vilt att jaga

tillsammans med angränsande viltcentralsregioner och jaktvårdsföreningar.

De regionala viltråden fattar sina slutliga beslut om gränserna för älgförvaltningsområdena hösten 2014 och målsättningarna per förvaltningsområde ska styra planeringen av älgavskjutningen från och med 2015.

Älgförvaltningsområdet blir avskjutningsenhet

Enligt den nationella förvaltningsplanen för älgstammen ska älgför-

valtningsområdena fungera som primära enheter vid förvaltningen av älgstammen på regionnivå och som utgångspunkter för planeringen av avskjutningen. De regionala målsättningarna för älgstammen ställs upp och utfallet av regleringen av älgstammen mäts med älgförvaltningsområdet som enhet. Den här förändringen kan i praktiken innebära att jaktvårdsföreningarnas och viltcentralsregionernas börda lättar en aning när målsättningen och avskjutningsplaneringen hänförs till älgförvaltningsområdena.

Utomlands fungerar viltförvaltningsområdena väl

Utomlands finns gott om erfarenheter av modellen med älgförvaltningsområden. Motsvarande viltförvaltningsområden finns i bland annat Sverige, Tyskland, Polen, Ungern och Frankrike. För att fungera väl behöver ett viltförvaltningsområde en tydlig arbetsbeskrivning och aktörerna inom området behöver en klar arbetsfördelning.

Ingen utomstående organisation eller myndighet kan reglera hur väl ett älgförvaltningsområde





Hannu Huttu

■ *En enda jaktvårdsförenings område är ofta för litet att framgångsrikt förvalta en älgstam på. Därför är det positivt med större helheter såsom de nu aktuella älgförvaltningsområdena.*

Då dessa bildas är det viktigt att de anpassas till rådande regionala förhållanden, såsom jaktkultur, traditioner och djurens geografiska vandringsriktningar. Genom att inte ändra på nuvarande och tidigare fungerande helheter tryggas ett klimat där det är lättare att uppsätta gemensamma mål som t.ex. Klöv 2020 i Västra Nyland. Klöv 2020 projektet i Västra Nyland är ett lysande exempel på ett resultatnriktat gemensamt mål som ospänner både större områdeshelheter och fleråriga förbindningar av jägarkåren till en gemensam sak.



Otto von Frenckell

Ordförande för Ingå-Snappertuna jaktvårdsförening
Ordförande för Skogsvårdsföreningen Södra skogsrevirets styrelse

lyckas med förvaltningen av sina älgar. Det hänger på kunskandet och ledarförmågan hos aktörerna inom älgförvaltningsområdet och samarbetet dem emellan.

Det är viktigt att jägarna på ortsnivå upplever att de utgör en del av älgförvaltningsprocessen. I sista hand hänger det på den enskilda jägarens val, om han faller en viss älgindivid eller låter bli. Varje älg som får fortsätta sitt liv och varje älg som blir fälld påverkar älgstammens framtid.

Koordinerandet av älgförvaltningsområdena

I andra länder där viltet sköts med viltförvaltningsområden har varje sådant område ett eget organ med representanter för jägarna i området. Även markägarna kan vara representerade i de här organen. I Sverige kallas det här organet älgförvaltningsgrupp.

Varje älgförvaltningsgrupp gör upp en älgförvaltningsplan på lång sikt som ska godkännas av länsstyrelsen. Älgförvaltningsplanen ställer upp målsättningar för älgstammens täthet, könsfördelning och åldersfördelning samt uppskattar sådant som förekomsterna av stora rovdjur i älgförvaltningsområdet och deras konsekvenser för älgarna. Den årliga avskjutningen planeras enligt målsättningarna i älgförvaltningsplanen.

I vårt land kunde också ett annat upplägg fungera, exempelvis så att jaktvårdsföreningarna inom ett älgförvaltningsområde i tur och ordning åtar sig att arrangera älgförvaltningsområdets möten. Det viktigaste är kanske det att jägarna på orten upplever att de tillsammans bär ansvaret för att älgarna mår bra och när de gemensamma målsättningarna för älgförvaltningsområdet. Det här kan vi bland annat se i sydvästra Nyland där projektet Klöv 2020 har gett goda resultat.

Inte förbise de stora rovdjuren

Det är mycket viktigt att följa med konsekvenserna av de stora rovdjuren eftersom det annars förstås uppstår en överbeskattning av älgstammen.

Varje varg äter i genomsnitt cirka 5,6 kilo kött om dagen. En flock på exempelvis fem vargar konsumerar på ett år drygt 10 000 kilo kött. Vad slags kött vargarna äter beror på vilket kött som är lättast att få

tag på. I områden där det inte finns andra klövdjur än älg står älgan för cirka 95 procent av den biomassa som vargarna konsumerar.

Den dödlighet i älgstammen som vargarna står för beror bland annat på vargrevirens areal. Ju mindre område en vargflock rör sig på desto större blir konsekvenserna för älgarna. I ett genomsnittligt vargrevir kan vargarna döda ungefär en älg per tusen hektar.

Om ett älgbestånds storlek under en hel vinter är ungefär två älgar per tusen hektar förmår det producera ungefär en älg per tusen hektar. I det här läget eliminerar vargarna således älgbeståndets hela produktion. Den som vill fälla en älg per tusen hektar i ett område med en genomsnittlig vargflock behöver en vinterstam som grovt räknat består av fyra älgar per tusen hektar. Ett sådant bestånd kan producera en älg för jägarna och en för vargarna.

Om det inom ett älgförvaltningsområde dessutom finns björnar utöver vargarna så kan självfallet även de påverka älgbeståndet. I ett område med normaltät björnstam kan björnarna döda ungefär en älg per tusen hektar. Om även jägarna vill ha sin andel, till exempel en älg per tusen hektar, så måste vinterstammen bestå av cirka sex älgar per tusen hektar. Om jägarna däremot vill ta ut cirka två älgar per tusen hektar så måste vinterstammen ökas till cirka åtta älgar per tusen hektar om det i området finns en normaltät björnstam och ett genomsnittligt vargrevir.

På den nivån kan det självfallet i viss mån uppstå skador på skog och problem i trafiken, men det är priset som vi måste vara medvetna om, om vi vill ha varg och björn i området. Om vi inte anpassar älgstammen så den klarar vargarnas eller björnarnas predation så blir också jägarna på sikt utan vilt att jaga.

Resultaten hänger på avtryckarfingret

Hur vi i framtiden kommer att sköta älgbestånden ligger i älgförvaltningsområdenas händer. De kommer att vara så beskaffade att det går att sköta livskraftiga och produktiva älgstammar samtidigt som vi håller de skador som älgarna orsakar på en rimlig nivå. Det här kräver förstärkt ett välfungerande samarbete mellan alla aktörer inom varje älgförvaltningsområde. ●